WWW.LAWSHIPS.COM
BY YOAV HARRIS
Email:
yoavh@maritime-law.co.il
Harris & Co
Maritime law office

CHAMBERS & PARTNERS
REVIEW
"HAS SIGNIFICANT LITIGIOUS CAPABILITIES."
"GREAT LAWYER."
"EXTREMELY SHARP AND FAST."
Chambers CONTRIBUTOR Global Practice Guides 2025 Shipping
dun's 100 The LEGAL 500

לוחמה ימית בהורמוז – המענה האמריקאי

לאחר שנים בהן איראן עשתה באוניות המשייטות במיצרי הורמוז כבשלה - ברצותה תופסת ומעכבת וברצותה משחררת, ביום 14 באפריל שעה 17:00 נכנסה לתוקף ההודעה האמריקאית על הטלת סגר ימי.

כך יוצא, שזו שלמשל תפסה באיומים ויריות עוד בשנת 2015 את האונייה Marsek Tigris בעילה של כביכול אכיפת פסק דין איראני לתשלום חוב של 163 א' דולר ש"צמח" בערכאת הערעור לכדי 3.6 מיליון (האנייה בבעלות "מארסק" שוחררה בחלוף מספר שבועות, נסיבות השחרור/תשלום אינן ידועות), או זו שאור ליום שבת ביולי 2019 את המיכלית Stena Impero באמתלה של "תאונה עם סירת דיג" או לפי גרסה מאוחרת יותר בשל "תמרונים מסוכנים" - ובפועל כמשקל נגד לתפיסתה של המיכלית מפרת הסנקציות - Grace 1 אשר נתפסה על ידי כוחות קומנדו בריטיים מול חופי גיברלטר (כן היו ימים בהם בריטניה שיתפה פעולה עם הנשיא טראמפ...), ניצבת כעת בפני הודעתה הרשמית של Centcom על הטלת מצור ימי (Blockade) כנגדה.

U.S. CENTRAL COMMAND

PRESS RELEASE | April 12, 2026

U.S. to Blockade Ships Entering or Exiting Iranian Ports

USCENTCOM

TAMPA, Fla. — U.S. Central Command (CENTCOM) forces will begin implementing a blockade of all maritime traffic entering and exiting Iranian ports on April 13 at 10 a.m. ET, in accordance with the President's proclamation.

The blockade will be enforced impartially against vessels of all nations entering or departing Iranian ports and coastal areas, including all Iranian ports on the Arabian Gulf and Gulf of Oman. CENTCOM forces will not impede freedom of navigation for vessels transiting the Strait of Hormuz to and from non-Iranian ports.

Additional information will be provided to commercial mariners through a formal notice prior to the start of the blockade. All mariners are advised to monitor Notice to Mariners broadcasts and contact U.S. naval forces on bridge-to-bridge channel 16 when operating in the Gulf of Oman and Strait of Hormuz approaches.

מקור התמונה: אתר CENTCOM

ויובהר, מצור ימי זה אינו מוגבל למיצרי הורמוז בלבד. כותרת ההודעה היא – Blockade Ships Entering or Exiting Iranian Ports ובהכרזה מודגש כי המצור האמריקאי חל על כל כלי שייט הפוקדים נמלים איראנים או את חופי איראן. זאת בהבהרה כי לא תהא כל הפרעה לחופש השיט של כלי שייט החוצים את מיצרי הורמוז בדרכם אל או בחזור מנמלים שאינם איראניים.

המלומד WOLLF HEINEGG מתאר כי המשפט המנהגי (traditional law) מספק את הכלים להשיג לא פחות מאשר השמדה (annihilation) של אמצעי הסחר של האויב באמצעות הלוחמה הימית.

בהתאם, משהוטל מצור ימי "כל ספינות הסוחר, בין אם שייכות לאויב או ניטרליות ניתן לעצור אותן ולחפש בהן או לנתב אותן לנמל. רכוש פרטי של האויב- הן אוניות והן טובין, המצויים מחוץ לטריטוריה ימית ניטרלית הנם ברי תפיסה- אלא במקרים בהם אלו מוגנים על פי נוהג או כלל של המשפט המנהגי". התקדים משנת 1164 שהתרחש במהלך המלחמה בין גנואה לפיזה במהלכו פיזה תפסה אוניה סרקנית (בלטינית – Saracen) אשר נשאה טובין המיועד לתושב גנואה ואי לכך התלונן סולטן מצרים דאז על תפיסת אנייה שבבעלות אחד מנתיניו וזו שוחררה[1], אך מלמד על היות המצור הימי כלי מלחמתי עתיק ימין, ואף מקובל.

במחוזותינו אנו, ירי הטילים והרקטות הבלתי פוסק מרצועת עזה – 5,000 במספר בתקופה 2005- ינואר 2009, אשר גרמו למותם של 25 איש ופציעתם של מאות הביאו את מדינת ישראל במהלך מבצע עופרת יצוקה להטיל מצור ימי על חופי עזה אשר הוכרז והופץ בין היתר על ידי רספ"ן בהודעות לימאים (Notice to Mariners). זה נמצא על ידי לא אחר מאשר טריבונל של האו"ם- בדו"ח ועדת פאלמר (שהוקמה על מנת לחקור את אירועי משט המרמרה (31.5.2010)) כחוקי ותואם את זכות מדינת ישראל להגנה עצמית (ובלשון הדו"ח עצמו (בסעיף 72) – "a blockade in those circumstances is a legitimate right of self-defense").

[1] WOLLFF VON HEINEGG, " Visit, Search, Diversion, and Capture in Naval Warfare", אוניברסיטת בוכום, עמוד 284, הערת שוליים 4.

WWW.LAWSHIPS.COM
BY YOAV HARRIS
Email:
yoavh@maritime-law.co.il
Harris & Co
Maritime law office

CHAMBERS & PARTNERS
REVIEW
"HAS SIGNIFICANT LITIGIOUS CAPABILITIES."
"GREAT LAWYER."
"EXTREMELY SHARP AND FAST."
Chambers CONTRIBUTOR Global Practice Guides 2025 Shipping
dun's 100 The LEGAL 500

משהוטל והוכרז הסגר ובעיקר מאז שנת 2012 עם החרמתה של האנייה Estelle פועל חיל הים לאכיפתו ותופס כלי שייט המתיימרים לפרוץ את הסגר הימי ומביא את עניינם בפני בית המשפט לימאות. אם תרצה מ"המרמרה" [שבפועל לא נתפסה] ועד ל"צומוד" – נכון לעכשיו עניינו של משט זה על 50 כלי השייט שנתפסו, וכן תפיסת האנייה Handela וכן האנייה Madleen צפוי להתברר בפני בית המשפט לימאות ב-11 במאי 2026.

נראה פעולותיה של איראן בסבב הלוחמה הנוכחי כנגד כלי שיט וחופש השיט במיצרי הורמוז ובמפרץ הפרסי, מנוגדות להוראות "חוק המשפט הימי" (UNCLOS) המעניקות זכות מעבר במיצרים – all ships and aircraft enjoy the right of transit passage, which shall not be impeded" (Article 38). כך גם במים הטריטוריאליים עצמם נתונה הזכות למעבר ללא כוונה רעה - "ships of all States…enjoy the right of innocent passage through the territorial sea". לא זו בלבד, אלא שפעולות אלימות ובלתי חוקיות, מגיעות לכדי פירטיות – Piracy .

זו מוגדרת, בין היתר כ-"any illegal acts of violence or detention (Article 101) ואשר ביחס לזו מוטלת על המדינות החובה לפעול לדיכויה – "All States shall cooperate to the fullest possible extent in the repression of piracy" (Article 100).

נראה אפוא, כי בכל הקשור לזכויות במים הכלכליים- כולל מאגרי גז אותו מעניק חוק המשפט הימי, איראן לוקחת את אלו לעצמה ואילו בכל הקשור לחובות לאפשר מעבר שיט תמים באזורים שבסמוך לחופיה, היא בוחרת שלא לקיימן.

ההכרזה האמריקאית אינה עניין של מה בכך. שכן, לצד הזכות לפגוע באמצעיו של האויב, המשפט המנהגי -שבא לידי ביטוי בין היתר במדריך סן רמו או במדריך הצי האמריקאי (Commander's Handbook on the Law of Naval Operation 2007) מטילים את החובה על מטיל הסגר להבחין בין אוניית אויב לאונייה ניטרלית, בין טובין ברי החרמה לבין ציוד רפואי והומניטרי שאינו בר תפיסה ולאפשר מעבר של זה, להימנע מהרעבת האוכלוסייה ועוד, ומעל לכל להביא את עניינה של אונייה הנתפסת להערכה שיפוטית של בית משפט לימאות בהקדם האפשרי.

במדריך סן רמו – Capture of natural vessel is exercised by taking such vessel for adjudication" (סעיף 146), או במדריך האמריקאי – for adjudication by a prize court (סעיף 7.10). במחוזותינו - על פי ה- Naval Prize Act משנת 1864 ועדכוניו מובהר כי יש לעשות כן בהקדם –" forthwith, and without bulk broken". מסיבה זו, מאחר ובעניינה של האונייה Estelle המדינה התמהמה משך כ- 10 חודשים ממועד תפיסתה ועד להבאת עניינה לבית המשפט לימאות, הורה בית המשפט לימאות על שחרורה, לנוכח השיהוי שחל.

ללמדך, כי בהכרזה האמורה נטלה ארצות הברית על עצמה גם את החובות והמחויבות שיש במשפט המנהגי -ובמדריך אותו היא ערכה, להבטיח כי הסגר הימי לא יפגע באוניות ניטרליות ולא יביא לפגיעה הומניטרית.

עובר לשעת כניסת ההכרזה לתוקף -יום שני 13 באפריל שעה 17:00 שעון ישראל נתוני Marine Traffic הצביעו על תנועה לא רבה במיצרי הורמוז. מתוך האוניות שכן מצויות שם, חלקו נושאות דגל איראן עצמה (למשל DALIA, MAOMING, DELICE) וחלקן דגלי איי קומורו ומרשמים אחרים. בתוך כך חלקם של העיגולים הירוקים והאדומים המסמנים "At anchor" או "Stopped", עולה על החיצים הספורים המלמדים על קיומה של תנועה.

מיצרי הורמוז, תמונת מצב זמן אמת 13.4.2026 בשעה 17:35 (מתוך אתר Marinetraffic)

לא נותר אפוא להמתין ולראות כיצד תיישם Centcom את הסגר הימי עליו הכריזה, האם יהיה בו כדי לפגוע או אף להשמיד את יכולותיה הכלכליות של איראן וכיצד ייושמו דיני המשפט המנהגי אם וככל שהסגר ילווה בתפיסה בפועל של אוניות והחרמתן. נראה כי אלו יתבררו במהלך הימים הקרובים.

יואב הריס, עו"ד

הריס ושות', עורכי דין

פורסם ב"המטען", www.shipper.co.il, 14.4.2026.

WWW.LAWSHIPS.COM
BY YOAV HARRIS
Email:
yoavh@maritime-law.co.il

Harris & Co
Maritime law office

CHAMBERS & PARTNERS
REVIEW

"HAS SIGNIFICANT LITIGIOUS CAPABILITIES."

"GREAT LAWYER."

"EXTREMELY SHARP AND FAST."

Chambers CONTRIBUTOR
Global Practice Guides
2025
Shipping

SOCIALS
YOAV HARRIS ADVOCATE
YOAV HARRIS
WWW.LAWSHIPS.COM
YOAV HARRIS

CONTACTS
FAX: +927.(0)4.874.4040
TEL: +927.(0)4.845.4040
E-MAIL: YOAVH@MARITIME-LAW.CO.IL
16 PAL-YAM ST. 5TH FL. HAIFA.
28 HARBAA ST. NORTH TOWER, 5TH FL. TEL AVIV.

